

2026-02-02

Danijos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai 2025 m. antrojo pusmečio parlamentinio matmens rezultatų apžvalga

Šiame darbe pateikiama susisteminta informacija apie Danijos pirmininkavimo Europos Sąjungos (toliau – ES) Tarybai 2025 m. antrojo pusmečio parlamentinio matmens rezultatus. Darbe apžvelgiami pagrindiniai parlamentinio matmens renginių rezultatai, jų turinys ir reikšmė. Taip pat šiame darbe apžvelgiami reikšmingiausi priimti sprendimai bei jų esminės nuostatos. Darbe remiamasi oficialiais Danijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens dokumentais ir kitais aktualiais šaltiniais.

Išvadas

2025 m. liepos 1 d. – gruodžio 31 d. Danija pirmininkavo ES Tarybai, o šalies pirmininkavimo ES Tarybai bendrąją programą galima apibūdinti kaip nuoseklų Danijos siekį sujungti saugumo, konkurencingumo ir žaliosios reformos darbotvarkes į vieną strateginį ES veikimo rėmą. Danijos pirmininkavo ES Tarybai programa parengta atsižvelgiant į tai, kad šiandien ES veikia naujoje tarptautinėje tvarkoje, kuriai būdingas neapibrėžtumas, intensyvi globali strateginė ir ekonominė konkurencija bei augantis konfliktų lygis. ES turi veikti vieningai, remiantis tvirtu šalių ekonominiu pagrindu, demokratiniu atsparumu ir socialiniu visuomenių balansu. Šios pagrindinės Danijos pirmininkavimo ES Tarybai programos nuostatos atsispindi pirmininkavimo šūkyje „Stipri Europa besikeičiančiame pasaulyje“, kuris ne tik nurodo pagrindinį tikslą, bet ir numato ES strateginės transformacijos kryptį¹.

Danijos pirmininkavo ES Tarybai programoje išskirtos dvi pagrindinės tematinės kryptys:

- 1) saugi Europa;
- 2) konkurencinga ir žaliaji Europa.

Saugios Europos kryptis apima siekį stiprinti visą ES kaip geopolitinį veikėją, kad iki 2030 m. ES būtų pajėgi savarankiškai apsiginti nuo kylančių geopolitinių rizikų. Numatoma toliau stiprinti ir derinti ES veiksmus su NATO bei spartinti Europos gynybos pramonės ir gamybos pajėgumų plėtrą. Ši sritis tiesiogiai susijusi su tolimesnės paramos Ukrainai užtikrinimu (politikos, ekonomikos, humanitarinės pagalbos ir karinės paramos sritimis). Kartu pabrėžiama demokratinio atsparumo stiprinimo, kovos su dezinformacija, migracijos valdymo, išorės sienų kontrolės ir pasirengimo krizių bei hibridinių grėsmių valdymui svarba².

Konkurencingos ir žaliosios Europos krypties dalyje saugumo samprata išplečiama į ekonominio, energetinio ir ilgalaikio augimo lygius. Danijos pirmininkavimo ES Tarybai programoje pabrėžiama, kad didėjanti ekonominė globali konkurencija reikalauja tikslingų bendrų bei nacionalinių veiksmų, kurių tikslas – gerinti ES veikiančių verslų sąlygas ir stiprinti inovacijų, investicijų, skaitmeninių technologijų bei kapitalo rinkų pagrindą. Žalioji ES reforma pristatoma ne

¹ Danish Presidency of the EU Council. Programme: A strong Europe in a changing world:

<https://danish-presidency.consilium.europa.eu/media/xv5jn5nx/programme-of-the-danish-eu-presidency-2025.pdf>

² Ten pat, p. 3

kaip atskiras sektorius, o kaip horizontalus prioritetas, kuris yra būtinas saugesnei ir konkurencingesnei Europai. Žalioji reforma yra paremta perėjimu prie atsinaujinančių energijos resursų, didesnio energetinio savarankiškumo, inovacijomis pagrįstos pramonės transformacijos bei naujų bioekonomikos ir biotechnologijų galimybių sukūrimo³.

Pažymėtina, kad Danijos pirmininkavimo ES Tarybai darbotvarkė sudaryta remiantis 18 mėnesių Tarybos darbo tęstinumo programa, kurią kartu parengė ir patvirtino Lenkijos, Danijos bei Kipro trejetas kartu su ES vyriausiuoju įgaliotiniu⁴.

Pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu, Danijos Folketingas surengė 4 nuolatinės tarpparlamentines konferencijas, susijusias su bendrais ES politikos, saugumo bei ekonomikos valdymo klausimais. Be to, Danijos Folketingas surengė 3 temines tarpparlamentines konferencijas, skirtas atrinktiems Danijos pirmininkavimo ES Tarybai prioritetams pabrėžti⁵.

Pagrindinių Danijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens renginių rezultatų apžvalga

1. COSAC pirmininkų susitikimas, 2025 m. liepos 3–4 d.⁶

ES parlamentų Europos reikalų komitetų pirmininkų konferencija (toliau – COSAC) įvyko 2025 m. liepos 3–4 d. Kopenhagoje, Christiansborgo rūmuose. COSAC konferencija – aukšto lygio parlamentinis forumas, kuriame nacionalinių parlamentų Europos reikalų komitetų pirmininkai ir Europos Parlamento (toliau – EP) atstovai kartu koordinavo nacionalinių parlamentų indėlį į Danijos pirmininkavimo ES Tarybai darbotvarkę bei pasirengimą LXXIV COSAC plenariniam posėdžiui. Šis formatas, kiekvienai valstybei narei deleguojant po 2 parlamentų narius, sudarė sąlygas nuosekliai aptarti ne tik techninius ES politikos klausimus, bet ir platesnes strategines ES temas, susijusias su pirmininkaujančios šalies darbotvarkės prioritetais.

COSAC pirmininkų konferencijos diskusijos buvo suskirstytos į 3 pagrindines tematinės dalis⁷:

- 1) saugumas ir gynyba: reagavimas į kintančią grėsmių aplinką;
- 2) konkurencingumas: Europos ekonominio potencialo atnaujinimas;
- 3) kita daugiametė finansavimo programa (toliau – DFP): biudžetinio pagrindo modernizavimas.

Atsižvelgiant į Danijos pirmininkavimo ES Tarybai prioritetus, COSAC pirmininkų susitikime saugumo ir gynybos klausimai buvo pristatyti kaip atsakas į pasikeitusią Europos saugumo aplinką, kurią nulėmė Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą. Konferencijos metu pabrėžta, kad NATO išlieka pagrindiniu daugumos ES valstybių narių kolektyvinės gynybos ramsčiu, tačiau ES valstybės narės turi labiau stiprinti savo politinį ir institucinį vaidmenį saugumo ir gynybos srityje, ypač didinant Europos gynybos pramonės pajėgumus tenkinti valstybių narių ir Ukrainos poreikius. Saugumo darbotvarkės klausimai COSAC konferencijos metu buvo suprantami plačiai – kartu vertintos kibernetinių atakų, sabotažų ir kišimosi į demokratinius procesus grėsmės. Šiame kontekste, ES plėtra ir glaudesnis bendradarbiavimas buvo laikomas kaip pagrindiniu ir ilgalaikiu Europos saugumo stabilizavimo instrumentu⁸.

Ekonominio konkurencingumo dalyje buvo aptariami ilgalaikiai ES valstybių narių produktyvumo, inovacijų ir investicijų iššūkiai, ypač išryškėję palyginus ES rinkas su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis (toliau – JAV) ir Kinija. Konferencijos metu pažymėta, kad, ES valstybės narės turėdamos aukštos kvalifikacijos, tačiau senėjančią darbo jėgą, turėtų veiksmingiau išnaudoti vidaus rinkų potencialą, mažinti reguliacinę rinkos našą ir mobilizuoti valstybių privatų kapitalą. Šiuo tikslu

³ Ten pat, p. 4.

⁴ Council of the European Union. Taking forward the Strategic Agenda 18-month Programme of the Council, 1 January 2025–30 June 2026: <https://danish-presidency.consilium.europa.eu/media/eo0pxved/trio-programme.pdf>

⁵ Danish Presidency of the EU Council. Overview of all conferences: <https://www.parleu2025.dk/en/conferences>

⁶ Danish Presidency of the EU Council. COSAC Chairpersons' Meeting, 3–4 July 2025:

<https://www.parleu2025.dk/en/conferences/cosac-chairpersons-meeting>

⁷ The Danish EU Presidency – Priorities for the Second Half of 2025:

<https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cosac/background-note-session-i--danish-presidency-priorities-en.pdf>

⁸ Ten pat, p. 1.

buvo numatyta gilinti kapitalo rinkų sąjungą, gerinti prieigą prie rizikos kapitalo naujoms, smulkaus ir vidutinio kapitalo įmonėms (toliau – MVI) bei skatinti naujų technologijų komercializaciją. COSAC susitikimo metu nutarta, kad Danija viso pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu sieks remti rinkos reguliavimo supaprastinimo procesus ir lankstesnės bendrosios rinkos plėtrą, kartu skatindama žaliosios ir skaitmeninės rinkos transformaciją kaip ilgalaikio ES konkurencingumo pagrindą⁹.

Trečioji COSAC konferencijos diskusijų kryptis buvo susijusi su pasirengimu techninėms deryboms dėl naujos DFP po 2027 m. Konferencijos metu buvo numatyta, kad naujoji DFP turėtų atspindėti pasikeitusią ES darbotvarkę, ypač gynybos, konkurencingumo ir plėtros srityse, kartu išlaikant fiskalinio atsakingumo principus¹⁰.

Svarbu paminėti ir tai, kad Ukrainos klausimui COSAC susitikime buvo skirtas atskiras diskusijų dėmesys, kuriame Ukraina buvo apibrėžta kaip pirma ES saugumo gynybos linija ir esminė ES vertybių bei suvereniteto gynėja. Diskusijoje akcentuota, kad ES ir jos valstybės narės privalo toliau stiprinti karinės, ekonominės ir ilgalaikės paramos įsipareigojimus Ukrainai, taip pat remti Ukrainos eurointegracinį kursą ir nacionalinių reformų procesus. Kartu buvo aptarta sankcijų Rusijai svarba, pabrėžiant siekį apriboti Rusijos karo veiksmų galimybes¹¹.

Analizuojant atskirą Europos gynybos diskusijos dimensiją, COSAC pirmininkų susitikime buvo išskirtos dvi pagrindinės kryptys:

- 1) valstybių narių gynybinių pajėgumų didinimas;
- 2) Europos gynybos pramonės stiprinimas.

Pirmuoju aspektu pažymėta, kad parama Ukrainai ne tik sumažino ES ginkluotės atsargas, bet ir atskleidė šiuolaikinio karo pobūdį, todėl ES valstybių narių pajėgumų plėtra turi būti derinama su NATO pajėgumų tikslais. Antruoju aspektu konstatuota, kad siekiant patenkinti tiek Ukrainos, tiek ES valstybių narių gynybos poreikius, būtina nuosekliai stiprinti ES, įskaitant Ukrainos, gynybos pramonės bazę ir tiekimo saugumą, išlaikant pusiausvyrą tarp greito valstybių persiginklavimo gebėjimo ir ilgalaikio gynybos pramonės pajėgumų didinimo. Šie klausimai COSAC susitikime buvo suformuoti kaip politinės gairės tolesniam LXXIV COSAC plenariniam posėdžiui ir platesniam parlamentiniam dialogui dėl ES saugumo ir gynybos architektūros¹².

2. Tarpparlamentinė konferencija bendros užsienio ir saugumo politikos bei bendros saugumo ir gynybos politikos klausimais, 2025 m. rugpjūčio 26–28 d.¹³

2025 m. rugpjūčio 26–28 d. Kopenhagoje vyko tarpparlamentinė konferencija dėl bendros užsienio ir saugumo politikos bei bendros saugumo ir gynybos politikos. Konferencijoje dalyvavo ES valstybių narių parlamentų ir EP nariai, kurie kartu aptarė aktualius ES užsienio politikos ir gynybos klausimus. Renginyje kiekviena nacionalinė delegacija turėjo galimybę deleguoti iki 6, o EP – iki 16 atstovų. Pagrindinis konferencijos tikslas – užtikrinti, kad nacionalinių parlamentų nariai būtų visapusiškai informuoti vykdant savo funkcijas ir dalyvaujant ES užsienio ir saugumo politikos formavime.

Šios tarpparlamentinės konferencijos darbotvarkę formavo Danijos Folketingo Užsienio reikalų komitetas, o konferencijos diskusijos buvo sutelktos į 4 pagrindines temines sritis¹⁴:

- 1) ES ir NATO partnerystės stiprinimas gynybos, atgrasymo ir pasaulinių iššūkių kontekste;
- 2) demokratijos, laisvės ir suverenos Ukrainos gynyba;

⁹ Ten pat, p. 1–2.

¹⁰ Ten pat, p. 3.

¹¹ Ukraine and European Security and Defence:

<https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cosac/background-note-session-ii--ukraine-and-european-security-and-defence-en.pdf>

¹² Ten pat, p. 2.

¹³ Danish Presidency of the EU Council. Inter-Parliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy and the Common Security and Defence Policy, 26–28 August 2025:

<https://www.parleu2025.dk/en/conferences/conference-on-the-common-foreign-and-security-policy-and-the-common-security-and-defence-policy>

¹⁴ Interparliamentary Conference for the Common Foreign and Security Policy (CFSP) and the Common Security and Defence Policy (CSDP) draft programme: <https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cfsp-csdp/cfspcsdp-draft-programme--250825-en.pdf>

3) ES plėtra kaip strateginė investicija į Europos saugumą;

4) atsparumo ir energetinio saugumo stiprinimas.

Pirmojoje tematinėje diskusijų sesijoje buvo aptarta sparčiai besikeičianti tarptautinė saugumo aplinka, kurią apima vis didėjantis geopolitinis spaudimas ir naujai atsirandančios sudėtingos geopolitinės grėsmės (tokios kaip įtampa Arkties regione, didėjanti ir vis sudėtingesnė neteisėta migracija), hibridinės atakos ir plataus masto karinė Rusijos invazija į Ukrainą. Diskusijos metu ES saugumas buvo siejamas su NATO, pabrėžiant, kad abiejų organizacijų unikalūs pranašumai papildo vieni kitus ir yra pagrįsti bendrais demokratinių vertybių principais. Diskusijos metu pažymėta, jog ES ir NATO bendradarbiavimas šiuo metu yra glaudesnis nei bet kada anksčiau, o 74 bendrai įgyvendinami projektai atskleidžia stiprų tarpusavio bendradarbiavimą¹⁵.

Antrojoje tematinėje diskusijų sesijoje Europos saugumas buvo nagrinėjamas per Rusijos neteisėtų karo veiksmų prieš Ukrainą prizmę, kuri pakeitė Europos žemyno saugumo aplinką. Diskusijų metu pabrėžta, kad vykstantis karas sustiprino ES vienybės reikšmę ginant ne tik Ukrainos suverenitetą, bet ir esminius ES principus – laisvę, demokratiją ir teisinės valstybės viršenybę. Diskusija tapo erdve dialogui tarp nacionalinių parlamentų ir ES institucijų bei partnerių apie tai, kaip ES politiškos, ekonomiškos ir gynybos prasme gali reaguoti į autoritarinius iššūkius. Karas Ukrainoje buvo įvardintas kaip svarbiausias ir ryškiausias šios reakcijos išbandymas, stiprinantis gilesnį bendradarbiavimą užsienio, saugumo ir gynybos politikos klausimais visoje ES¹⁶.

Trečioji tematinėje diskusijų sesija buvo skirta aptarti ES plėtros politiką kaip vieną iš pagrindinių ES saugumo ir stabilumo įrankių. Diskusijos metu pabrėžta, kad plėtra ilgą laiką padėjo stiprinti taiką ir stabilumą ES kaimyniniuose regionuose, o Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą suteikė šiai politikai naują skubą ir aukštesnį politinį svorį. Diskusijoje akcentuota, kad plėtra svarbi ne tik ekonominei Europos gerovei, bet ir ES, kaip geopolitinio veikėjo, vaidmeniui, nes ji tiesiogiai siejasi su demokratinių ir teisinių valstybių principais. Diskusijos metu buvo pabrėžta, jog derybos dėl Ukrainos, Moldovos ir Vakarų Balkanų valstybių narystės turi būti pagrįstos aiškia, ambicinga ir nuopelnais paremta logika, suteikiančia šalims kandidatėms patikimą kelią į ES, kartu remiant šių valstybių nacionalines reformas. Svarbu paminėti ir tai, kad kartu su šia šalių plėtra ES taip pat turi įgyvendinti vidines reformas – pritaikyti savo politiką, finansus ir sprendimų priėmimo struktūras tam, kad visa ES galėtų savarankiškai ir veiksmingai veikti vis labiau nestabilioje geopolitinėje aplinkoje¹⁷.

Ketvirtoji tematinėje diskusijų sesija buvo skirta vis sudėtingesnei Europos grėsmių ir rizikų aplinkos diskusijai, kurioje hibridinės atakos ir išpuoliai prieš kritinę infrastruktūrą tampa vis dažnesni. Buvo atkreiptas dėmesys į povandeninės infrastruktūros pažeidimus Baltijos jūroje, kurie išryškino būtinybę kurti nuoseklią ES lygmens atsparumo sistemą. Diskusijose nagrinėta, kaip ES galėtų sustiprinti kritinės infrastruktūros apsaugą, gerinti atsparumą ir atgrasymą nuo kompleksinių bei hibridinių grėsmių ir stiprinti krizių valdymo pajėgumus. Energetinis saugumas buvo išskirtas kaip pagrindinis geostrateginis klausimas. Diskusijoje pabrėžta būtinybė užtikrinti prieinamos energijos šaltinių resursus, mažinti energetinę priklausomybę ir įgyvendinti „REPowerEU“¹⁸ gairėse numatytus tikslus. Ši diskusijos sritis buvo vertinama kaip svarbiausia ne tik ES saugumo užtikrinimui, bet ir ES įmonių atsparumo bei konkurencingumo didinimui¹⁹.

¹⁵ Urgent debate – Europe's strategic moment: Enhancing EU and NATO complementarity in defence, deterrence and global disruption: <https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cfsp-csdp/cfspcsdpbackground-note-session-i--urgent-debat-europes-strategic-momenten.pdf>

¹⁶ Europe United: Defending Freedom, Democracy and a Sovereign Ukraine: <https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cfsp-csdp/cfspcsdpbackground-note-session-ii--europe-uniteden.pdf>

¹⁷ Beyond Borders: Enlargement as a Strategic Investment in Europe's Security: <https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cfsp-csdp/cfspcsdpbackground-note-session-iii--beyond-bordersnewen.pdf>

¹⁸ European Commission. REPowerEU at a glance. 2025-06-17: https://commission.europa.eu/topics/energy/repowereu_en

¹⁹ Critical infrastructure, societal Resilience, Energy/Climate: <https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/cfsp-csdp/cfspcsdpbackground-note-session-iv--critical-infrastructure-societal-resilience-energyclimateen.pdf>

3. Tarpparlamentinė konferencija ES maisto sistemų transformacijos klausimais, 2025 m. rugsėjo 11–12 d.²⁰

2025 m. rugsėjo 11–12 d. Danijos Folketingo Klimato, energetikos ir paslaugų bei Aplinkos ir maisto komitetai surengė konferenciją, skirtą ES maisto sistemų transformacijos klausimų aptarimui. Konferencijoje dalyvavo ES valstybių narių ir EP nariai, kurie aptarė ES maisto gamybos sistemos transformavimo galimybes, daugiausia dėmesio skiriant tvarumui, maisto tiekimo grandinių saugumo užtikrinimui ir konkurencingumo skatinimui²¹.

Pagrindinis tarpparlamentinės diskusijos tikslas – išanalizuoti, kaip augaliniai produktai ir biologiniai sprendimai galėtų prisidėti prie ES maisto tiekimo grandinių saugumo ir tiekimo patikimumo stiprinimo, kartu mažinant neigiamą dabartinės maisto gamybos sistemos poveikį aplinkai, klimatui ir visuomenės sveikatai.

Tarpparlamentinės diskusijos metu, ES maisto sistema buvo apibrėžiama kaip strategiškai svarbi, kadangi ES yra viena pagrindinių pasaulio žemės ūkio produkcijos gamintojų ir užtikrina saugų, aukštos kokybės maistą apie 450 mln. ES gyventojų. Tuo pat metu pabrėžta, kad ši sistema išlieka priklausoma nuo kai kurių pagrindinių importuojamų žaliavų ir riboto trečiųjų šalių tiekėjų skaičiaus, ypač kalbant apie trąšas, baltyminių pašarų komponentus ir grūdų gamybai reikalingus išteklius. Diskusijoje ši importuojamų žaliavų priklausomybė įvardinta kaip strateginis ES pažeidžiamumas geopolitinių įtampų, karo, ekstremalių orų ir aplinkos degradacijos sąlygose, o maisto sektorius – kaip viena kritinių sričių, nuo kurių priklauso gyventojų aprūpinimas ir strateginė autonomija²².

Diskusijoje išryškintas bio-sprendimų ir augalinio maisto potencialas transformuojant ES maisto sistemą. Bio-sprendimai ir augalinio maisto sektorius gali skatinti sveikesnę mitybą, gerinti gyvūnų gerovę, mažinti žemės ūkio ir maisto sektoriaus emisiją bei didinti šio sektoriaus gebėjimą veikti darniai su gamtos apsauga. Europos Komisija naujas genetines šios pramonės technologijas įvardijo kaip vieną pagrindinių priemonių kuriant klimato kaitai atsparesnes, išteklius tausojančias ir produktyvias augalų veisles, kurios prisidėtų prie ES maisto saugumo ir suvereniteto. Taip pat siūlyta parengti ES augalinio maisto veiksmų planą, kuris sustiprintų augalinės kilmės maisto tiekimo grandines nuo ūkininkų iki vartotojų²³.

4. Tarpparlamentinė konferencija ES konkurencingumo stiprinimo klausimais, 2025 m. rugsėjo 18–19 d.²⁴

2025 m. rugsėjo 18–19 d. Danijos Folketingo Verslo reikalų komitetas surengė tarpparlamentinę konferenciją ES konkurencingumo stiprinimo klausimais. Konferencijos programoje²⁵ daugiausia dėmesio skirta verslo sąlygų, inovacijų ir augimo gerinimui.

Kaip pažymėjo konferencijos organizatoriai, Europa yra sparčiai besikeičiančio pasaulio centre, kur pasaulinė prekyba, geopolitika ir technologinė plėtra kelia naujų iššūkių ir galimybių. Tuo pačiu metu ES ir toliau atsilieka nuo JAV ir Kinijos tokiose srityse kaip produktyvumas, inovacijos ir augimas. Ne mažiau svarbu tai, kad tai lemia sudėtingas reguliavimas ir susiskaidžiusios kapitalo rinkos. Būtent šiomis aplinkybėmis surengta konferencija „ES konkurencingumo stiprinimas:

²⁰ Danish Presidency of the EU Council. Inter-Parliamentary Conference on Transforming the EU's Food Systems, 11–12 September 2025: <https://www.parleu2025.dk/en/conferences/interparliamentary-conference-on-climate-and-the-environment>

²¹ Ten pat.

²² Transforming the EU's food systems – can plant-based foods and biosolutions enhance food security and resilience?: https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/food-systems/en-background-note_ipc-food.pdf

²³ Ten pat.

²⁴ Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Inter-Parliamentary Conference on Strengthening EU Competitiveness, 18-19 September 2025: <https://www.parleu2025.dk/en/conferences/interparliamentary-conference-on-competitiveness>

²⁵ Strengthening EU Competitiveness: An Interparliamentary Dialogue on Better Frameworks for Innovation and Growth, programme: https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/konkurrenca/program_18-19_09_uk_version-1.pdf

tarpparlamentinis dialogas dėl geresnių inovacijų ir augimo sąlygų“, kurioje politikai ir ekspertai aptarė, kaip ES gali padėti tvirtesnį pagrindą būsimam augimui ir inovacijoms.

Konferencijos dalyviai akcentavo, kad norint užtikrinti sanglaudą ir klestėjimą Europoje, ES reikia geresnių pagrindinių sąlygų toms įmonėms, kurios skatina augimą ir inovacijas. Kartu aptarti būdai kaip rasti bendrus sprendimus iššūkiams šioje srityje, kad ES išliktų konkurencinga besikeičiančiame pasaulyje.

Pagrindinės konferencijos diskusijos buvo paskirstytos į du probleminius blokus:

1. Kaip ES gali pašalinti kliūtis ir sukurti geresnes sąlygas, ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms. Ši tematinė sesija apėmė diskusijas apie pagrindines sąlygas, kuriomis veikia ES įmonės, ypač MVĮ. Akcentuota, kaip ES gali sumažinti struktūrines kliūtis ir sudaryti geresnes sąlygas kurti, plėtoti ir išlaikyti verslą regione. Diskusijose remtasi Mario Draghi rekomendacijomis dėl struktūrinių reformų poreikio ir strateginio dėmesio pastangoms stiprinti ES konkurencingumą.

2. Kaip Europa gali sustiprinti savo gebėjimą kurti ir skleisti esmines inovacijas. Ši tematinė sesija apėmė diskusijas, kurių metu aptartas stipresnės inovacijų ekosistemos kūrimas Europoje, įskaitant geresnę prieigą prie rizikos kapitalo, testavimo įrenginių ir viešojo bei privačiojo sektorių partnerystės.

Be kita ko, dalyviai aptarė, kaip mokslinius tyrimus būtų galima lengviau pritaikyti naujose įmonėse ir kaip ES gali pritraukti daugiau privačiojo kapitalo, kadangi ši sritis atspindi ir būsimame Europos inovacijų akte.

Konferencijos diskusiniame dokumente pažymima, jog ES bendrajai rinkai grėsmę kelia pernelyg didelis reguliavimas ir biurokratija, o tai savo ruožtu kenkia Europos įmonių konkurencingumui. Nacionalinės rinkos taip pat yra per mažos tokiose srityse kaip finansinės paslaugos ar energetika ir telekomunikacijos, o tai riboja Europos įmonių konkurencingumą ir augimo galimybes. Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad ES įmonėms sunku augti dėl nepilnos vidaus rinkos ir dėl ribotos prieigos prie investicijų. Be to, reguliavimo ir administracinė našta Europos įmonėms yra didesnė nei JAV ir Kinijoje. Įmonėms dažnai tenka papildomų išpareigojimų našta dėl perteklinio reglamentavimo arba dėl skirtingo įgyvendinimo atskirose ES šalyse, susijusio su ES teisės aktų perkėlimu į nacionalinę teisę²⁶.

5. Tarpparlamentinė konferencija ES stabilumo, ekonominio koordinavimo ir valdymo klausimais (IPC SECG), 2025 m. rugsėjo 29–30 d.²⁷

Tarpparlamentinė SECG konferencija vyksta du kartus per metus. Pirmoji konferencija vyksta Europos Parlamente pirmąjį metų pusmetį. Jai kartu pirmininkauja ES pirmininkaujanti šalis ir Europos Parlamentas, laikantis ES politikos koordinavimo ciklo, vadinamo Europos semestru. Antrąjį metų pusmetį konferenciją rengia ES pirmininkaujančios šalies parlamentas. Kadangi Danija pirmininkavo ES Tarybai antrąjį 2025 metų pusmetį, IPC SECG surengta Danijoje – Bilundo „LEGOLAND“ konferencijų centre. Konferencija Bilunde subūrė politikus, ekspertus ir sprendimų priėmėjus iš visos Europos.

Konferencijos darbotvarkę kuriojantis Folketingo komitetas nusprendė, jog šioje konferencijoje daugiausia dėmesio bus skiriama trims aktualioms temoms (tematinėms dalims):

1. Kaip ES gali sustiprinti savo pozicijas pasaulio ekonomikoje?
2. Kaip ES gali finansuoti didesnę savo gynybos politikos savarankiškumą?
3. Ar ES fiskalinės taisyklės yra tvirtos naujoje geopolitinėje situacijoje?

Akcentuota, kad Europa atsidūrė esminiame ES bendrosios rinkos ir mūsų bendro saugumo etape. Todėl turi būti atsakyta į klausimus, kaip sukurti sąlygas, kurios padėtų Europai augti turtingesnei, ekologiškesnei ir saugesnei, padidinti produktyvumą ir augimą, kartu ieškant teisingo ir tvaraus būdo finansuoti investicijas, kurias reikia skirti Europos gynybai ir saugumui.

²⁶ *Strengthening EU Competitiveness: An Interparliamentary Dialogue on Better Frameworks for Innovation and Growth. Background note:* <https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/konkurrence/ipc-competitiveness-background-note-en.pdf>

²⁷ *Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU (IPC SECG), 29-30 September 2025:* <https://www.parleu2025.dk/en/conferences/conference-on-stability-economic-coordination-and-governance-in-the-eu>

Pirmojoje tematinėje dalyje kelti šie klausimai²⁸:

- Valstybės vaidmuo inovacijų ir investicijų srityje: ar ES ir valstybės narės turėtų teikti pirmenybę bendrųjų verslo sąlygų gerinimui, pavyzdžiui, mokesčių ir muitų mažinimui, dereguliavimui ir lengvesnei prieigai prie kapitalo, ar vietoj to sutelkti dėmesį į tikslingesnę paramą strategiškai svarbiems sektoriams ar įmonėms?
- ES atsakas į pasaulinę valstybės pagalbą ir protekcionizmą: kaip ES turėtų reaguoti į kitų šalių naudojamą valstybės pagalbą ir prekybos kliūtis?
- Susiskaidymas ir konkurencingumas: TVF ir kiti tyrimai rodo, kad Europos verslo sektorius paprastai yra mažiau dinamiškas nei JAV. Ar tai lemia vidaus rinkos susiskaidymas? Ar verslo augimą riboja ES konkurencijos ir susijungimų taisyklės? Kaip valstybės pagalba gali būti naudojama strategiškai, netrukdam konkurencijai ir inovacijoms?
- Žalioji pertvarka ir augimas: ar egzistuoja esminis konfliktas tarp tvarumo ir ekonomikos augimo, ar šie du tikslai gali vienas kitą papildyti?

Antrojoje tematinėje dalyje kelti šie klausimai²⁹:

- Finansavimo poreikiai: „ReArm Europe“ planas siekia skatinti iki 2030 m. sutelkti nacionalines gynybos išlaidas, kurių vertė siektų apie 800 mlrd. EUR, tačiau kiek tai kainuos, jei ES saugumo politikos požiūriu norės atsistoti ant savo kojų?
- Finansavimo naštos paskirstymas: Kokias su gynyba susijusias išlaidas ES gali ir turėtų finansuoti tiesiogiai, atsižvelgiant į tai, kad jos yra bendra Europos nauda? Didžiausios Europos gynybos bendrovės paprastai yra didžiausiose ir labiausiai išsivysčiusiose šalyse. Ar tai turėtų būti svarbu finansavimo naštos atžvilgiu?
- Nacionalinių biudžetų apkrova: Europos Komisija įgyvendino įvairias priemones, skirtas skatinti nacionalines gynybos išlaidas, įskaitant galimybę aktyvuoti nacionalinę išimtį ir lengvatines paskolas, garantuojamas ES biudžeto, tačiau kaip pasiekti norimą gynybos sektoriaus stiprinimą socialiai subalansuotu būdu, kai keliose valstybėse narėse yra didelės skolos ir deficitas?
- Finansavimas pagal 2028–2034 m. DFP: Komisija savo pasiūlyme dėl kitos daugiametės finansinės programos (DFP) gynybą ir saugumą įtraukė į prioritetų sąrašą, tačiau ar to pakanka, ar reikėtų imtis papildomų priemonių?

Trečiojoje tematinėje dalyje kelti šie klausimai³⁰:

- 2024 m. balandžio mėn. įsigaliojo didelė ES fiskalinių taisyklių reforma, kuria, be kita ko, siekiama stiprinti fiskalinį tvarumą ir skatinti ekonomikos augimą reformomis ir investicijomis. Pagrindinis su tuo susijęs iššūkis – nustatyti būdus, kaip patenkinti pagrindinius ES finansavimo poreikius, pavyzdžiui, susijusius su gynyba, kartu nepakenkiant fiskaliniam tvarumui.
- Vykdyto užtikrinimas: kaip galima sustiprinti naujos sistemos vykdymą ir kaip nacionaliniai parlamentai bei nepriklausomos fiskalinės institucijos gali prie to prisidėti? Kaip Europos Parlamentas gali atlikti savo priežiūros vaidmenį per ekonominį dialogą ir skolos tvarumo vertinimo metodikos stebėseną?

²⁸ Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU (IPC SECG), Background Note for Session I: https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/secg/ipc-secg-background-note-for-session-i_global-economy.pdf

²⁹ Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU (IPC SECG), Background Note for Session II: https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/secg/ipc-secg-background-note-for-session-ii_security-and-finance.pdf

³⁰ Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU (IPC SECG), Background Note for Session III: https://www.parleu2025.dk/-/media/sites/parleu2025/pdf/secg/ipc-secg-background-note-for-session-iii_fiscal-rules.pdf

- Struktūrinės reformos: ar naujosios taisyklės suteikia pakankamai paskatų skatinti struktūrinės reformas, kurias EBPO ir TVF nustatė kaip būtinas?
- Fiskalinė drausmė ir investicijos: kaip galima užtikrinti fiskalinę drausmę, kartu sutelkiant būtinas investicijas į Europos ateitį, įskaitant išlaidas gynybai, naujoje geopolitinėje aplinkoje?

Taigi, konferencijoje daugiausia dėmesio skirta taisyklių įgyvendinimui ir vykdymui, siekiant užtikrinti, kad ES išlaidų poreikiai nepakenktų fiskaliniam tvarumui. Taip pat daug dėmesio skirta Europos saugumo politikos nepriklausomumo finansavimui

6. Tarpparlamentinė konferencija dėl saugesnės ir inovatyvesnės skaitmeninės Europos, 2025 m. lapkričio 3–4 d.³¹

Kaip galime užtikrinti skaitmeninę Europą, kuri būtų saugi piliečiams ir konkurencinga pasaulyje? Šis klausimas buvo nagrinėjamas Danijos Folketingui Bilunde surengus tarpparlamentinę konferenciją dėl saugesnės ir inovatyvesnės skaitmeninės Europos. Ekspertai ir politikai susitiko aptarti kaip Europa gali geriausiai apsaugoti savo piliečius, kartu skatindama inovacijas ir skaitmeninį augimą.

Apibendrinant konferencijos rezultatus, pabrėžta, jog ES šioje sferoje dar laukia daug darbo. Skirtingos patirtys ir pamokos iš skirtingų ES valstybių narių rodo, kad skaitmeninės plėtros tempas reikalauja veiksmų, ir tai geriausiai galima pasiekti valstybėms bendradarbiaujant bei remiantis vieni kitų stiprybėmis. Kaip aiškiai parodė Draghi ataskaita, šiuo metu ES neišnaudoja visų bendrų jėgų pakankamai ir tai turi būti pakeista.

Konferencijoje daugiausia dėmesio skirta dviem pagrindinėms temoms:

1. Saugumas ir atsakomybė skaitmeninėse platformose. Jos metu buvo diskutuojama apie Skaitmeninių paslaugų aktą (DSA), kuriame daugiausia dėmesio skirta taisyklių vykdymui, vaikų ir jaunimo apsaugai internete bei elektroninės prekybos platformų atsakomybei už produktus iš trečiųjų šalių. Buvo pabrėžtas poreikis labiau įsiklausyti į jaunimą, taip pat poreikis skatinti valdžios institucijų ir įmonių bendradarbiavimą ir užtikrinti veiksmingesnę taisyklių vykdymą tarpvalstybiniu mastu.

2. Antroji tema buvo susijusi su tuo, kaip ES gali sustiprinti savo konkurencingumą ir technologinę poziciją nepakenkdama saugumui ir piliečių teisėms. Buvo akcentuojamas investicijų į pagrindines sritis, tokias kaip dirbtinis intelektas ir kvantinės technologijos, poreikis, taip pat tolesnis darbas ieškant bendrų Europos sprendimų ir skaitmeninių kompetencijų. Galiausiai, diskusijose taip pat buvo svarstoma, kaip ES turi geriau padėti įmonėms augti ir kurti rinkas.

Bilunde vykusioje konferencijoje aiškiai paaiškėjo, kad Europos skaitmeninei atečiai reikės bendradarbiavimo, žinių dalijimosi ir bendrų veiksmų, jei ES nori užtikrinti saugos, inovacijų ir konkurencingumo suderinamumą.

7. COSAC LXXIV plenarinis posėdis, 2025 m. lapkričio 30 d. – gruodžio 2 d.³²

Tradiciškai tai yra svarbiausias pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens renginys. 74-ioji COSAC plenarinė sesija Kopenhagoje pažymėjo Danijos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens pabaigą, į kurią susirinko daugiau nei 250 dalyvių iš visos Europos parlamentų.

Susitikime kalbėjo ES prekybos ir ekonominio saugumo komisaras Marošas Šefčovičius, ES žemės ūkio ir maisto komisaras Christophe'as Hansenas, Danijos užsienio reikalų ministras Larsas Løkke Rasmussenas, Danijos Europos reikalų ministrė Marie Bjerre ir Europos Parlamento pirmininko pavaduotojas Estebanas Gonzálezas Ponsas.

³¹ Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension, Inter-Parliamentary Conference on a Safer and More Innovative Digital Europe, 3-4 November 2025: <https://www.parleu2025.dk/en/conferences/interparliamentary-conference-on-digital-services-and-innovation-vs.-d.-regulation>

³² Danish Presidency of the EU Council. Parliamentary Dimension. The LXXIV COSAC Plenary Meeting, 30 November – 2 December 2025: <https://www.parleu2025.dk/en/conferences/plenary-meeting-of-cosac>

Šis susitikimas buvo paskutinė konferencija, surengta Danijos pirmininkavimo ES parlamentinio matmens metu. Nuo 2025 m. liepos 1 d. Danijos Folketingas Kopenhagoje ir Bilunde surengė septynias dideles konferencijas, kuriose politikai iš maždaug 40 šalių aptarė svarbiausius Europos iššūkius – nuo saugumo ir užsienio politikos iki ekonomikos, skaitmeninimo, atsinaujinančiosios energijos ir tvaraus žemės ūkio bei maisto sektoriaus perėjimo. Be to, Europos politikai taip pat aplankė keletą Danijos įmonių ir institucijų, kurios ieško sprendimų kai kuriems Europai kylantiems iššūkiams.

Susitikimas baigėsi politiniu pareiškimu, kuriame aptariami įvairūs neatidėliotini iššūkiai, su kuriais šiandien susiduria ES. Pagrindinės temos buvo saugumas, prekybos politika, žemės ūkio ir maisto sektoriaus perėjimas prie žaliosios ekonomikos ir poreikis užtikrinti prieigą prie švarios ir įperkamos energijos. Svarbios svarstytinės sritys taip pat buvo ES plėtros procesas ir su juo susijusios vidaus reformos.

LXXIV COSAC pagrindinių išvadų ir indėlio santrauka³³:

1. ES konkurencingumas ir vidaus rinka COSAC pabrėžia būtinybę stiprinti ES ilgalaikį konkurencingumą:

- bendrosios rinkos gilinimas – raginama šalinti biurokratinės kliūtis, mažinti reguliacinę naštą bei užtikrinti vienodas veiklos sąlygas;
- inovacijų atotrūkis – akcentuojama būtinybė pirmauti tokiose srityse kaip dirbtinis intelektas, kvantinės ir biotechnologijos;
- finansavimas – palaikoma idėja kurti Europos konkurencingumo fondą ir siekiama sparčiau kurti Kapitalo rinkų sąjungą.

2. Parama Ukrainai. Konferencijos dalyviai dar kartą griežtai pasmerkė Rusijos agresiją ir patvirtino visapusę paramą Ukrainai:

- karinė ir finansinė pagalba – pabrėžiama, kad ES parama yra gyvybiškai svarbi Ukrainos pasipriešinimui. Raginama užtikrinti nuspėjamą finansavimą 2026–2027 metams;
- atsakomybė ir sankcijos – reikalaujama, kad Rusija atlygintų visą padarytą žalą, tam panaudojant įšaldytą Rusijos turtą. Sveikinami nauji sankcijų paketai (18-asis ir 19-asis) bei raginama priimti 20-ąjį;
- integracija – pripažįstama Ukrainos pažanga siekiant narystės ES. Pažymėtina, kad Vengrijos delegacija pareiškė atskirąją nuomonę, nepritardama Ukrainos skyriui dėl nepakankamo tautinių mažumų teisių apsaugos atspindėjimo.

3. Saugumas, gynyba ir hibridinės grėsmės:

- gynybos pajėgumai – COSAC ragina Europą iki 2030 m. priimti didesnę atsakomybę už savo saugumą, stiprinant išorės sienų apsaugą ir gynybos pramonę;
- hibridinės veiklos – smerkiami Rusijos ir Baltarusijos hibridiniai veiksmai, įskaitant dezinformaciją ir destabilizaciją prie ES sienų;
- migracija – raginama ieškoti novatoriškų sprendimų neteisėtai migracijai valdyti ir spartinti sprendimus dėl asmenų grąžinimo.

4. Žalioji kursas ir žemės ūkis:

- energetinė nepriklausomybė – siekiama visiškai atsisakymo nuo Rusijos energijos importo ir perėjimo prie švarios, prieinamos energijos;
- žemės ūkis – pabrėžiama, kad būsima Bendroji žemės ūkio politika po 2027 m. turi užtikrinti ūkininkų pajamas, maisto saugumą ir paramą ekologiniam ūkininkavimui.

5. ES plėtra ir vidaus reformos. COSAC nurodo, kad ES plėtra yra strateginis prioritetasis, tačiau ji turi remtis nuopelnais ir Kopenhagos kriterijų laikymusi. Kartu pabrėžiama, kad pati ES privalo įgyvendinti vidaus reformas, kad būtų pasirengusi priimti naujas nares.

³³ Contribution of the LXXIV COSAC, Copenhagen, 30 November - 2 December 2025: [https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89ae7869c019ae920fcff0109/Contribution%20of%20the%20LXXIV%20COSAC%20in%20Copenhagen%202025%20\(FINAL\).pdf](https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89ae7869c019ae920fcff0109/Contribution%20of%20the%20LXXIV%20COSAC%20in%20Copenhagen%202025%20(FINAL).pdf)

6. Padėtis Vidurio Rytuose. Išreikšta parama ugnies nutraukimui Gazoje, įkaitų paleidimui ir humanitarinės pagalbos teikimui. COSAC patvirtino paramą dviejų valstybių sambūviu pagrįstam sprendimui. Čekijos delegacija šiuo klausimu pateikė pastabą dėl, jų nuomone, nesubalansuoto teksto Izraelio atžvilgiu.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus

Patarėja Laura Švelnytė

Tel. (0 5) 209 6173, el. p. laura.svelnyte@lrs.lt

Patarėjas dr. Tomas Lavišius

Tel. (0 5) 209 6181, el. p. tomas.lavisius@lrs.lt

*Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2026*